

19 martie, de Ziua tatălui

Nu mai sunt de mult un copil, dar tata mă întreabă, adesea, atunci când mă sună: "*Ce mai faci, puiu' tatii?*". Puține cuvinte, într-o singură întrebare, cuprinzătoare cum doar iubirea unui părinte poate să fie. Nu-i răspund așa cum se așteaptă lui, probabil. Nu-i povestesc despre tot ce se întâmplă în jurul meu și înlăuntrul meu, nu-i spun niciodată că dorul de ei, de multe ori, îmi încremenește sufletul într-o stare de durere, fizică, de parcă sufletul ar avea un trup, care doare. Nu-i spun că, uneori, mi-e greu să trăiesc în armonie cu cei din jur, mai ales cu cei care mă judecă și mă *răstălmăcesc*, nu doar din pricina barierelor lingvistice, dar mai ales a celor mentale, care duc, inevitabil, la forme de rasism. Știu că s-ar întrista. Nu-i spun că, în anumite momente, mă simt neputincioasă să-mi cresc copilul protejat de urâtenia lumii dezlănțuite, așa cum a făcut-o el cu noi, în vremuri mai tulburi și sumbre, pe care a reușit să le îmblânzească, să le învăluie în lumină, întocmai ca un iluzionist. Nu-i spun niciodată că, uneori, simt că toate valorile și principiile cu care ne-a crescut au căzut în desuetudine, dar au rămas atât de înrădăcinate în mine, și le simt, când ca un reazem, când ca o povară.

Tata nu ne-a ținut niciodată lecții de viață, nu ne-a ținut discursuri despre ce e bine și ce e rău, mai ales că nu a fost niciodată un mare orator, nu în fața noastră. Era de modă veche, credea în puterea exemplului.

În 1990, după revoluție, mulți prieteni și foști colegi au încercat să-l convingă să intre în afaceri, să devină capitalist peste noapte, când, de fapt, el era cu adevărat tulburat și frământat de cinismul și de violența cu care istoria a pus la zid, în decembrie 1989, nu doar un regim, un dictator, o ideologie, dar și o lume, a lui, a noastră. A refuzat să se convertească și să devină capitalist și nu a fost nevoie să ne dea prea multe explicații. Știam prea bine

cum urma să se justifice: *"Vreau ca, atunci când pun capul pe pernă, să dorm liniștit"*. Era *mantra* lui. Noi ne înfuriam, îl certam, reproșându-i că nu a înțeles că totul s-a schimbat, că nu poate rămâne în afara vremurilor, apoi îl ironizam, cu dragoste. În cele din urmă, am învățat să respectăm alegerea lui de a rămâne fidel, nu doar unei ideologii (de stânga, pe care nu a trădat-o niciodată, și tocmai de aceea l-am admirat și mai mult), dar și unor principii morale, solide și sănătoase, cu care a fost, la rândul lui, crescut și educat, într-o mare familie, cum cred că erau puține. Așa cum mamele învață să iubească, încercând să semene cu mamele lor, sau să fie, dimpotrivă, în semn de rebeliune, opusul acestora, tații învață să iubească, încă de mici copii, încercând se semene propriilor tați.

În harta noastră genetică și afectivă se regăsesc amprentele lăsate de atâtea generații de tați și de mame! Mă gândesc la bunicul meu, Pavel, care rămăsese văduv, cu trei copii și la bunica, Floarea, care rămăsese văduvă de război, cu un copil. Împreună, au avut alți patru copii și au crescut și au iubit 8 copii, 8 frați, într-o singură încăpere, prea strâmtă ca să le cuprindă toată dragostea, grija și sacrificiile de care au fost capabili. Parcă îl aud pe bunicul spunându-i tatălui meu, pe un ton moromețian: *"Tăviucule, să lași întotdeauna loc de bună ziua pe unde treci"*. Nu e nevoie să citești tratate de educație infantilă să înțelegi că vorbele acestea erau, de fapt, o sublimă lecție de viață.

Nu știu de câte ori le-am auzit rostite de tata, de mii de ori, cu siguranță, de fiecare dată când mă simțea nemulțumită, revoltată, amenințătoare, mă sfătuia să fiu înțeleaptă, să nu fiu pripită și impulsivă, să fiu înțelegătoare și tolerantă, să las loc de *bună ziua*. Nu m-a certat niciodată pentru alegerile făcute, chiar dacă, de multe ori, l-am dezamăgit, ca atunci când am decis să plec din învățământ și să intru în presă. Tăcerile lui erau, însă, mai usturătoare și mai grele decât mii de reproșuri.

Nu i-am spus niciodată toate lucrurile astea despre care scriu acum, deși poate că ăsta e răspunsul pe care îl așteaptă, atunci când mă întreabă: "*Ce mai faci, puiu' tatii?*". Nu-i spun multe lucruri pentru că nu vreau să-l pun pe gânduri, așa cum nici el nu-mi spune niciodată atunci când nu e bine, pentru că nu vrea să mă îngrijoreze. Știm amândoi că ascundem atât de multe adevăruri, din prea multă dragoste.

În fiecare an, în 19 martie, îl sun pe tata să îi spun *La mulți ani*, de Ziua tatălui. Mă bucur că există o astfel de sărbătoare (de aproape 100 de ani, în Italia), la fel de importantă ca ziua mamei, care se sărbătorește în a doua duminică din luna mai. Îmi place că ziua tatălui coincide, nu întâmplător, cu sărbătoarea lui San Giuseppe (sfântul Iosif), arhetipul iubirii paterne.

Știu că nu e nevoie de ocazii speciale pentru a le spune celor dragi că îi iubim, dar faptul că ele există ne dă șansa de a găsi timp să ne ascultăm gândurile și dorurile, să sunăm acasă, să spunem pur și simplu *La mulți ani, tată* și să răspundem, nu grăbit sau monosilabic, atunci când ne întreabă: "*Ce mai faci, puiu' tatii?*"...